

Empress of India **Em. plm**

Page 49

Տ ԳԵՂՑԵՄԲԵՐԻ (23 ԿՈԶԵՄԲԵՐԻ)

1853

Digitized by srujanika@gmail.com

ԱՐՄԵՆԻԱ

Ա ԽՀԱՓԵԱՆ կայսրն որոշեց որ Մայիսուն թ. Բարդակակի հանուցիւ ամեատիս թագուհից էն համար է շաբաթ պարունակուն ուղարկնել, ովովեա որ Գեհումեքերի Ան մինչեւ 21 խիստ ու խորիս ուղարկը բայց, իսկ մէկայ 4 շաբաթներուն ուղարկը քիչ մէ թիթեւ:

— Պր. Հենր. Էպարքն Լուստոնի մեքենագործն
առ մասերս Արէնսա պիտի դայ, որպէս զի մէծ շնոր-
քի մը մէջ իր Կործիքներում Ելեկարունականու-
թեադի լոյս հանելու փորձ ընէ: Պր. Էպարքն առ
գիւղին համար, օրով Ելեկարունականութեամբ շար-
ունակ լցու պիտի կարաղ ՇԱՀԵ վառ Է, Վասորիսի
կառավարութենէն երեք տարւան համար արտօնու-
թիւն առաւ:

ԳԱՂԱԴԻ

1 063 լրագրոյն Փարփակ մէկ թղթակիցը Առ-
ստածանի ու Օսմանեան տէրութեան մէջ եղած
խնդրոյն Հիմակուան վիճակին վրաց հետեւ և այլ խոր-
հրաբածութիւնները կ'ընէն: Պատմութեան մէջ դպր-
մեալ անսկ տեղ մը հասանք, որ բախուր գետպա-
նախարժիւնն ձեռք յանձնեուեցաւ: Ենոր յաջուռ-
կութեան ու ազգու գործառներաթիւնն ձեռքն է շուա-
րը նորէն բաղացուած իրազարութիւնն եւրոպից
առ: Առ նպատակին համեւը ճամփան յօշցուած է,
այս իսկ բնութիւնն էր կը կոչ ցընէն: Ամեն բանն յա-
ռաջ արիւեալից պատօքրազը պէտք է որ զարդի ու
զէնքիրը հանգչին: Զննողագործն ամեն բանն յա-
ռաջ հազարու բանն է: Աթէնասի ժողովքն իր զարծ-
քերը նորէն ձեռք պիտի առնէ: բայց առջի փոր-
ձերով աւելի խոչեմութիւն առջած ըլլարով: Օսմա-

Նետն աւելութեան ու Առաջատանի գեղագնեներն այս
մասնակից պիտի որ ընէ : Ասանկով, իրարու հետ կուտի
մէջ եղաղ երկու կողմերուն աւաս թեամբը զործե-
լով՝ աւելի դիմաց, իր նախատին կը համի : Կառ
մէջ իբրև հաստատուն կէտ մը կընսց մօտածութի-
ւածութի իշխանութեանց պրուռելուն յառաջ եղած
միջնակը : Առաջատանի երկրին մօծնուուն ու Օսմա-
նեան աւելութեան երկրին պայմինարուն ոչ միայն
առ վերջուն աւելութեանը, չապա նաև արեւածանա-
տերութեանները զէմ պիտի գնեն : Չափին Օլիմպոց
բարոյքը ուռած ապահովութեան նայելով, սնոր
ասոնկ շանքը մը հետու ըլլարուն երկրացութիւն-
չոյց : Եացց մէկալ կազմանէ ու Խռասատան իր մին-
չեւ հնանաւունցած իրաւունքներուն եւ ոչ մէկն եւս
ովտի կենցու : Իր հաւատակիցերուն վոր ու նեցած
բարոյտկան ազգեցութիւնը չ'ու վիր որ նուազի : ա-
սոր ամենեւն չի զիգիշանիր, թէ պէս կենցայ ու մահու-
պատերազմ՝ արէէ : Կառ հայրաւակի իր պահանջնուց
նախատանի ան է որ բարձրագոյն քրան հպատակ է-
ղող չփացեալ Յունաց մրց ունիցած բարոյական
ազգեցութիւնն ու Եցի իսկ անոնց իրաւունքներն
ընդուռածուէ : Առ պահանջնունքն ալ ըլլորովնին չի-
կինար մերժուիլ, ըստ բափակակի ինդքրոյն մէջ ա-
մինչեւ ու բառարին լաւն ան է որ առանձ Օսմանին ան-

ունաս թիւ ու առաջ բարեւ առ ու որ առաջ օսմանաց
աւելու թիւ և ան նիւթ ական իշխանութ թիւնը նուազցըն ե-
լու նոյն պահանջմանը երը գոհ ըլլար : Նոր շինուելու
իսապատրութիւնն զաշնոց ձեւը կամ իերպան անոնկէ
ողիսու ըլլայ՝ որ Ունչիքալին հանուծ յայտադիրն ա-
մասոր տեղն եկող զ ինչնայի յայտադիրն անհար-
կաւոր ընէ : Պէտք է անանկ շինուած ըլլալ, որ մե-
ծափառ Սուլթանու կորոց ըլլայ յանձն առնել : Խոկ
թէ արդեօք կարելի է նոյն վախճանին համարի ե-
կրկիքի ու կէտ բացարարութիւններով, անիկա խըն-
դիր է : Եաց ուր եղած է երբեք զաշնոց մը՝ որն որ
ոյցինիսի բացարարութիւններէ բոլորութիւն ապրու ըլ-

չց : Տերութեանց ամեն դաշնիքներն իրեւ, ի մը
տընընկուորս կը պառին, ասիցան ամենաւն վասնանեն
ալ կորիւ քիւ մը ասենու ան համար գուզերն ցընեւէ
է : Արդ թէ որ զեսպանավարութիւնը միինը կընար և բա-
զօքի խաղաղութիւնը քառօրդ գար մը պահելու
միջնորդէլ, իր գիտաւոր մէկ պաշտօնը հասարած
կը լսոյ : . . . Գահիքներն ամեն ուստիուրեւէ ուսելի
խաղաղութիւնն իշխան կուժմ են : Կա չկը ճնիքու պայ զգամ-
մանքը հարկ կ'ըլլայ շատ անգամ կրինել, ինչու որ
խողացութեան եւուեւէ եղազ կառավարութեանց
ընթացները (յապիկները) կործես թէ իրենց դորձք
ըրած են հասորականնեան ուրար վախ ու անվա-
տահօսթիւն ծզեւ : Կայուն շարամն օրուան թագի-
նուածքահան հատածը հառ (ֆարիզ) զանուազն հա-
զեր պահանաեց, մինչեւ խօսք եւա, թէ Առասա-
անեն պիտի ուսանեցնի որ Կանուրի իշխանու-
թիւանց վայ ունեցած պաշտպանութեան իրաւու-
րէն եւ կինոյ : Առջ գետպանակն պատութեանց
աւդիում եւ լուսակ առ չեւ ը ասիկս խենմի խոր կ'ե-
րիւոյ : Սակայն ըլլալու մազմիւն մէկ գործքն ու
ուս պիտի ըլլայ որ նշյա պաշտպանութ թիւն փակ

Նարուգիս ապահովաթիւնը ունենայ, որպէս զի առկե-
նոքը առ ամուս եղածին պէս զի պ.ք պատահելու օր-
ըլոյ, բայց Երանուան աերութեանց իրաւունքը
վկասած մնածուի:

— Փարփակն այս մեջ է կը զբն թէ Հինգ
վից որէ վեր մէջ զբնիս անկայ Տիեր մ' Եկա. : Եսիս-
կան հրանոց ու թիւնը ոչ միայն հոս հաւառ, հապա-
ևած շուտամի զարդարու : Հիմունքանցներու մէջ
օքք 60 հոգի գայթականչէ բանուու կը լլոց, որուց-
մէ հասարակորն 15—20 հոգի կը մէնին :

— Այս պերս ժամանեց մէջ հրդեհ մ' էլ զաւ, որտեղ
աւանը երկայն ասենառընէ միւր եղած ըլք : Եսմբ
առան պարեցաւ : Հրդեհին (Եղանակի նկատմամբ)
պաշտի շատ առարտ ուժին ու անձեռից տեսչոցն ար-
րագաներին էր, ինչու որ Հրդեհն երած ճամփան
խիստ նեղ էր ու եւը զրեթէ բարը առաջնապորդի
ու կահ կարասացաց խանութներ էին : Դժբախտու-
թեանի կրակին մէջ շատ մարդիկ աւ կենաքերներն
կարացուցին :

— 1 . ժիշտու օրակիրը կը ճանապահն է Աւագեմ-
քարի Տիկի պարագի մէջ՝ զնդապես մը իր տանը
գունեն և բար մունելու առուն անձանայթ մարդ մը վրան
տորքածակ մը պարպեր ու պղդը Հանդիպուցելը է :
Յանցաւորը շատ մը բախուիր է :

— գարդի Գերը՝ այքենի իմաստով Համբական
մի համեսց, որևէ մէջ ի մէջ պարզ ասանկ կը գու-
յէ: «Կրտնի ու զիսութեան մէջ եղած կտար կամ
միաբանա թիւ, ոչ խմբեցու եւ հասուտանցու համար,
որոշեցինք որ համաց մը հաստանենք, զ պրոցաց
տան անուանելով, որն որ Քրիստոսի Դնունց եամբ
իմաստեակն անմիջապէս առնի կիրուկին Ա. Գեն-
վի Փոյժի Եկեղեցոյն մէջ, իր գիտաթեամբն ե-
րբեկի եւ լազ որբի մը պաշտպանութեան տակ պիտի
կատարուի: Այս առքի բացառութեակի նշն տօնը
ուղեմբների Եթն պիտի խմբուին:

սուբէն Գաղղիսայի շաա կողմէրն արձան կը ձգեն :
— Եւելը Տեղաց (Altmanach des Opprimés) ըստով Գաղղիսայի մէջ արդիքուած իներթը խիստ զարգանաց կերպով մն գարեն ոչ հոն օնան զանուեցաւ : Դրիւասէլ Գաղղիսայի հայսեր ու կայսրութիւնը գառեն (առաջէ) կիսարքանները շնչելով : Այս յիշաւը արդիշուած թերթը կը ծանէին : Աահճանի կը կը եղաւ մարդ մերտկացնենին արձաններուն բայց օրինակին հետ անկայդ նաևնուն թնառու խիստ հանելով : ամենավայ բնու դիմութիւն շցոցուցին աւերածեն մեջ խոնիւթու : Բայց Զարիգի մէջ նածուկ ոստիկաններու աչքը զարկու թէ և նոյն արձանները գնելու և ու անդ մի ցուցնութիւնը համար

եղաղ կորմիք հասարակապետականներն են : Այս
կառավագան առնելին է առաջ շուտ մը տարածութեան
լուծում գտաւ, երբ այս արձաններն մեկը կո-
սուցին :

— Հարուսակ ծովական պատրաստաւ թիւններ
վը լսո՞ւ Գաղղիս։ Զանազան նուահինքի բանեն լրո-
մէջ մինչեւ գարուն 14 պատերազմական նու պա-
տրաստաւ ած պիսօն ըլլաց։

— Արգելու զի քարիշը աղքատներն իրենց չե-
անդութեան առեն հիւանդանուներէն զարս իրենց
թնակարանը բժիշներէն գործն գտնեն, մէծափա
կայութը հարանքն ագրուններ պաշտօնապարթին
որ գրուեցա, հենցեւալ կերպով։ Փարեզի 12
շրջանակները (arrondissements) 159 բժիշկ սահ-
մանուեցան, որոնք բազմութեան համեմատ վիճակ-
ներու (districts) մէջ պիտի բաժնուին, տարբն
600—1000 ֆր. պիտի առենն ու 6 տարի հաւաքա-
պիտի ըլքան այս ծառայութեան։ Խռանձն աւշդիք
ալ պիտի հոգացան, որ բժիշներն ամէն որ
ձառնաքր տառն հիւանդները պիտի ընդունին։
Բժիշներն անձամբ պիտի որ երթան այն հիւանդնե-
րնեն որոնք նշյալ որոշակած առեն բժշկնեն չեն կրնար
երթալ։ Ամէն մէկ բժիշկ հետո միշտ արձանագրիր
մը պիտի առեննայ, որոնք մէջ պիտի զարդ հիւան-
դն անունը, զարնանը, առեննան աեւզգութիւնն

ու առօտեա դեղնիքը : Ամսէն սէկ վրաաշը ուշ առաջ
նայոր յանձնաբարսկան ժաղովք մը պիտի ըլլաւ,
որն որ պատ արձանագիրներուն պիտի նայի ու ամեն
թէ ուսեւը, թէ ճերարդիկ զէնս ու թէ սուրբի Կարելի
օդամթիւնը պիտի ընէ : Հիւանդաց առ դորբնուրը
որն որ արդէն փարիզի հիւզերորդ շշչանակին մէջ
մասնէ, 1854ին Օունուարի 1ին մէկալ 11 շըլա-
նակիւնքուն մէջ ալ պիտի սկսի :

፩፻፭፻፲፻

‘ԵՐԵՄԱՆԻ 23ին մատուցած թագավորին որպես պահանջի բարձրապատճի զքսուհոյն հետ քանի մը ժամ կանան եկաւ եւ Աւելադմինովը պարզապատճի ու խորհրդանշացի մենակինը ըստ պարտելին եռեւ բրիկուած գործեալ անոր հետ Աւելանուրո գալածաւ ։ Այն օքը Քէմայրիծի մէջ մէծ համեցէս մը կատարուեցաւ։ Քէմայրիծի ճեմարանին տաենադպիրը որպարանդիք բարձրապատճի զքսին իրաւացն գարդապետի սիրողուն և խցըր տուաւ։ Դուքն ըստ կորդիքի պահանջուած ամեն արարուղի թիւնները կառարեց։ Էսուրը լըմինեալ է եւորը՝ մանաւոր օահմանու առ ասենախոս մը լսամիներէն Շտո մը խօսեցու, որուն մէջ զատենադպոյիք իշխանը, Քէղդիսայի թագավորական ընամանիքն ու Քէղդիսայի մողովորդեան արուեստներու մէջ ունեցած զնկը զօդեց։

— Հոգածառը Ուելթոնի դըքսն միշտակին համար՝ Ա-ԵՇԻՐՆԵԱՆ կողման անապահ զպրոց մը պիտի շինափ, որպէս դի մէջ վիճու, որական կրթա-թիւն ընդունին արդինառ որ բայց Ֆեռներնին մէջոց չունեցալ պաշտօնակախաց որդիքը: Նշյն վարժոցին համար մինչև, Հիմնա 105,000 ֆ: սդ: ժողովնայա- սակացն առիկա հարկաւոր եղած գումարն իրաւո- քիւ բայց, գետ պիտի ժողովիք: Նոր համար յուրաքանչ անձնապարական ժողովքն զրափն է Ա- պերդ իշխանիք, մնափառ թագու հին ալ պատրու- տականամիին յուցուցած է նյոյ վարժոցին զըմին:

— 'Ե, ոյն միեւրի 25-ին նղած տէրութեան գաղտնի
խորհրդի ան մէջ՝ Խորհրդանոցին բացուիլը մինչև
օրոշական է ճանաւուի:

ՀԱՐԿԱԴՐԱ

ԱՅՈՒԹԻՆԸ, ՆԵՐԵՄՔԵՐԻ 12: ԱՆԴՂԻԱՑԵՍ ԲԼԻՌ-
ԹԵՐԸ ԿՐ ՀԱՄԱՍՏԵՄ ՈՐ ԳԵՇԽՆՎՀԵՄ ԱՐԺԻՐԴԻՆ
ՊՐՈՎԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԸՆԹԱՐԱԿՐ ՔՄԾՆՎԱՐԵՆ ԵՎԵԼ, ԱՊԱ-
ՆԵՋԱՆ ԵՎ ՔԲԵՆ ՃՆՈՒՅՆ ԿՊԱ: Անդ զիսցի ԿՈՐԴԱ-
ԿԱՐ ԲԱՆՈՎԱՐՔԵՐԸ ՀԱՄԱՐ ԱՓայլ ԱՊՇԱՌԵԱՆ

շնորհք խնդրեց, իսկ Պարտաւելունի պաշտոնները
գուահերթեցն անոր ուղարկած նամակներն եւ պարզուն կ'ըստ
բարձրապատի. մեծ գույքոց Անդղիպայի գործակութը
յարգելուն և անոր գործերու եղանակը հանելուն
համար օրինակին շնորհք բռու. սուհայն Կ'աղաքէ որ
գործակալն ուրիշ անձամբ պարզուի շնորհքի մը
չպատեւ. . . . իր յուսում որ առ գեղոցին մեջ բըս-
նած ընթացքնին Դաւիթանայի մեջ Ընդդիմուցոց ու-
սումն ու օրինակ կ'ըլլց : Առավագարութիւնն որոշած
է որ Անդղիպայոց նկատմամբ առ օրինաց յարգու-
թիւնը պահէ եւ ճանաւաներ կրոնիք գեմ եղած եղած
առ մը խոփի պատճէ : Եղած Վլարենուն Պր-
Սդարիեզ կ օրծակալն ուղեկութիւն տուած առելու
որ անոր համաձայն վարուի, սրբեն բանի ըմբցան
եր. բայց նշն իսկ Վլարենուն առ յայտի կերպով
կ'ընդունի որ Անդղիպայի մը ուր որ կը գտնուի նե
պէտք է որ նոյն երկրին օրինաց հետեւի ու դանունք
պահէ :

Աւագին շարակեագրին Խոսպիս և զազ մէջ թըլը
Թակիցը Անդղիացոց Խոտպիսի մէջ բռնած փոր-
հանքն ոյսով կը ստորապըք: Խնձի Խոտպիսի մէջ
միշտ ու եր ու մէծարնեց ցացուած է, որովհետեւ
Երրեւ բազորպական դրաւածներ չըստնեցի այս Ճռ-
զիգրգեան, որն որ կրսնատէր է և իր կրօնից գէմ
յարձակում մ'եղած առեն՝ կը զաւանաց: Եթէ
ասի մէջ չըրուելու ըլլայ, անդղիական առածնան
Հաւաաց ընկերութեան՝ Խոտպիս պարապ Ան-
դղիացները շատ բան կը խրացնցնեն: Երդէն
միշտ եղած է Ընջ վիացի ամիկանց, որոնք մաներերն
եւ ուրիշ տեղերը պարապի. Կ'ա զե՞ն, քաղաքավոր
կերպով մը տրգելու գնել կամ անոնց ինպրուածքը
Բերդէլ, որն որ յառաջող ցըլ տռեալ էր.
Եկեղեցներն ու անոնց երեսներ տեղիր գործած
են ու չեն ցուցուիր այժմիսի մարդկիներուն՝ որոնք
ցներուն քիչ յարդ կը ցուցընեն: Աւագին առանց
քարեւպաշտ քրիստոնէից բորդ կամսկան յարա-
ւերութիւններն այսուհեաւ, անկարեի կը լլան:
Խոտպական եկեղեցներուն մէջ Անդղիացոց ցու-
ցուցած մարմնակը շատ անդամ այնուն զայթակ-
լաման է, որ չիկնուոր մարդ խոտպացոց գէմ
ուրաննել, եթէ ըսելու ըլլան որ Անդղիացիք ամե-
նիւնն ենու ունեն:

ԲԵՐԿԻՆ

ՊՐԵՒԱՊԱԼ, ԿԵՐԵՎԻՔԻ 18: ՌԱՊՈՎԱԲՆԱԿՐԱԳ ԱՅ-
ՆԵՐԻՆ ՄԵՋ ԱԲՏԱՋԲԻՆ ԳՈՐԾԵԱ ՎԱՀԱՆՈՒՆԻՆ ՊՐԱՊՈՎԱ-
ԲՆԱԿՐԱ ՄԱՐԱՆԻՆ, որ ԳԱՐԳԻԽԱՐԻ ՏԵԱ առ է: ԱԲՏ-
ԱՋԲԻՆ ՊԱՀՆԱՋԲԱ ԹԵԱ մի ՆԿԱԽԱԲՆԻՔ ԵՐԳԱԾ ԽԱՍ-
ԱԳՈՐԱ: ԹԻՒՆԵՐՐ ՄԵՃ ԳԻԱԲԵԱՄ յԱԽԱԶ ՎԻՐԺԻՆ, և
ՄԻԱՆԴ ԱԲԱՅՆ ՎՐԱԱ ԱԵԼԽՈՎԾ թէ ԳԱՐԳԻԽԱՐԻ ԵՐԵՎԱՐ-
ԱՆԻՆԵՐՐ Ե-ՂԴԻԽԱՐԻ ԿԱՐԱՎԱՐՈՒՄ ԹԵԱ ԱՌԱԲՆԵՐ

բառարիալ սուռերազիր մը տուին: Հոյ սկսէ
Առջևոցի սուռերագիրն է: Ա. Գաղթիոցի կառա-
խութելինը՝ Դաշտաւ տպուած դրբերուն Բնդցիոցի
մը ոյ տպօրիզ Շոյրովովն Խամփանելէն պիսա՞ր
հրաժարի կամ գոնէ պինգես յանուութեամբ պի-
սի չզնիցէ: Խնդիրն որ յառաջ կ'ընէք: Բ. Գաղթ-
շերցին՝ Ք. Պղիոցի տէրութեան ըստն ոյն խնդիրը
որ Դաշտաւան սահմաներուն վրայ Եղած մաքա-
նենա թեհանց գէմ զդուոր միջոցներ ի գործ
դրսին, Բնշ ևւ ինչ գաշնապութեան ամենահա-
սեւոր պայմանը պիտի սեպուի: Գ. Գաղթիոցի կա-
ռավախորակինը կը ինդուէ որ անչն Գաղթիոցի մէջ
սա կորցի եւ ըստ կունեցած հաստատուած դրամո-
ւուն և. մասնաւ ընկերութիւնները յազգիոցի մը,
ոյ օրինար ճանչցուին: Քեզզիոցի տէրութիւնը Դաշտ-
իոցի կրթութեամաց սուռարկանի իններն ընդ-
ունեցաւ քննելու համար: Ամերիկայի շարժէնալ՝ պայման-
ակրեն վերօնիպ ձևաւանդ Ընդիւ պիտօր քննուի,
որովհետեւ շատ մեծակշիռ ու բազումթիւ շահէր կը
ոչափէ: Կերպեաց որ Տնկցիական գանձեմ իշուն-
ակին կառավագութեան առաջարկութեանց պես
պատասխան մը չէ տուած:

404-780

ՀԱՅԱ. Կայեմբեկի 18: Աւզպափառ կրօնի Նորի-
ապետառելի և ան ինչպիքը, որուն վաս Հղանապէի մէջ
թիւ մը շիրմանմէն երաւ, փութով կառարձաւ
բրոշման կը մատիկնայ: Աւզրեինիք Գեր: արքեպիս-
ոպոսց կառավարութեան ինսոց որ կը բազ-
այ իր թէնանկան աթոռ Հարլէմ քաղաքը զնել
Երբայրիի ու Հերցոգինոց շի մշտագերը, և ար-
եւն իր նորոցն իւագառական հաւատութիւնն
ցույփիսի եղանական ընդառնեցու, որ նոք Ազգեանչիքի
արքեպիսոպոս պիտօն անուանուի, և Եթէ կը
հաճի նաև Աւզրեինիք ալ իր պարզութը կրնաց կա-
ռարել: Հարլէմի եպիսկոպուն իր բառականինքի
Ապահով հաստատած է, իսկ Խոյցեալ եպիսկո-
պունիքն ան անջիւը պիտօն նասին, որոնց անունը
ը կան:

որ վրայ մենաթիւն, զորն որ պաշտօնեայք խռացան կտուածէ:

ሀኑታ ተናሸል

ՄԱՅՐԻ Ա-ՀԵՐԵՎԱՆ ԿԱՐԵՎՈՒԹՅՈՒՆ 1886 ՀԱ ՏՎԱԿԱԳԻ-
Ն ԽԵՂԱՎՈՒԹՅՈՒՆ Ա-ՀԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ (ԳԱՎԱՐԱԿԱՐԻ ՀԱՅ-
ԵՐԵՎԱՆ ՀԵՂԱՎՈՒԹՅՈՒՆ) ԽԵՂԱՎՈՒԹՅՈՒՆ ԲԱՆՔ ՀԱՆԴԻ-
ՎՈՒ ԿԱՊԱՐԵՐԻ Ա-ՀԵՐԵՎԱՆ ՀԵՂԱՎՈՒԹՅՈՒՆ ԳԱՎԱՐԱԿԱՐԻ
ՀԵՂԱՎՈՒԹՅՈՒՆ ԽԵՂԱՎՈՒԹՅՈՒՆ ԲԱՆՔ ՀԱՆԴԻՎՈՒ

— Ասքը Վարժ բարերպանողը շատ բարեւածակ
ացուեցաւ : Յամը 1 Եմն ծերակյալք ժայիցցաւ, իր
գոլարուը, ուր անմշաբէս պաշտօնեալը մռան, եւ
աշերէցը թագուհէցըն հրավարտակը կարգաց, ու
ոչ 1834ին նիստը բացուած կը հրատապահուի :
Նկայից վերը պաշտօնեալը պատգամնաւորաց ու-
ժակը գային, ուր նցն կարդերը կատարուեցան :
Կատարածն արներն անմիջապէս գահէրէցի ընորու-
թիւնն ըրին, եւ քիչ ժամանակ միրը պաշտօնեալից
ոզմակից պր. Ռազբյանէկ աւ լա թողան 116
քուէով զահերէց անուանեցաւ : Ազատականաց
ողմակիցը Սանկադրութ միան 16 քուէ ու-
եցաւ :

ԲՈՐԴՈՒԿՈՒ

Աշուայու, աշուեմբերի 19: Խնչքեն նախընթաց
ժաման մէջ համառափ, ծանուցինք, թօրդուկայի
բարիամ և մէծափառ թուզուցին աղջապելու-
թեան առեւ վարձականեցի, աերս թեան թնամա-
կետութիւնն իր ամեւսինը ձեռք առաւ, մինչեւ որ
զու գեւարց է, թագաւորը շափահան ըլլայ:

Հըդեւ շատուկար ընէ Համոյ ու վեռապ միտքը գրած
որ որ նոյն ասթին մէջ պիտի մոռնի, որովհեան
ասելում եղ երկու տղայուքերութեանց ատեն ալ
ուն վասնագի մէջ ինչած եր եւ բժիշկնելու գրեթե
բայանապէն բնացոցած էնն որ վասնագի ամեն ան-
ամ կ'աւելուց: Սակայն իրենց ալ վախնալով որ
ըստ թէ երեւակայուցիւնն ու Հոգն իրական
առանցքն աւելի մածցվեն, իրեն խրատ կու տային որ
կան չմատեն: ու միուրը ցրուելու զանուց: Թափուհին
ըստն խրատին կը հետու եր, երրին թատր եւ ու-
իշ գրասնաց անկեր կ'երթար: բայց միշտ նոյն
որուր հօնած նույնըն առնեն եր: Ու ենթէն երկու որ
տառը թատր գացած եր: եւ նոյն սգայի գեպքեն
ու ժամ յառաջ որպատին որպատի զը զաւկիներուն
կ'ակեց կը զուտքնամար, իիստ զուտքն եր եւ ա-
ռաջ ունենալու մէջ պատճառ:

Ամսոյա Կեն իրիկուան ժաման Գեղ Եռքը յաւելը
կամով, ըստ աղջորութեան՝ աւրութեան խորհրդ-
ականները, պաշտամնեանները եւ պաշտամն մեծ պաշ-
տամնայները հան սրահ մը ժողվեցան։ Անդէն ի-
նկանան նշաններն այսպէս վրանկաւոր երիցան, որ
ուժիշնչները մէաբուհացն խրատ տունն, նույի կի-
նոցուի մեծ պատշաճութեամբ եւ ըսկով ինէ ժաման-
դի մայ, որ կրօնի Խորհուրդներով պատագարաի-
ւագուհին աս լիւլով, պատախանից։ Մի պահեր-
ի որաներ, գիտեմ որ վերջին ժամ հասած է:
Եզրոր խորհուրդները մեծ եռամնցեամբ ընդունելին
ունեւ, բժիշներն իրենց գրանցութեալը սկսան։
Որիցորդ պը կեսօրեն երկու ժամ յառաջ զաւանը
նաւ։ Քայլ թագուհին այն ասաբնանի տկամ էր,
որ ալ զրեմէ ամենքը յուսահասած էին։ Ասոր
իրաց երկու ժամ անցնելին ետեւ, որ առեն հրաւանդ-
որ ամուսնոյն եւ զակներուն վերջին հրաժարա-
նուր տուու, հային աւանդեց, իր Յմբրորդ առ-
ան մէջ։

“Ե՞ս մը վերջը ուս պատճենի գոյցը պազառին մէկ բահին մէջ ժողովաւան խորհրդ ականակրուն եւ պաշտօնակերպն ծանուցին, միանցամայն իմացընելով որ թագուհուցն ամուսինը Փերգինանդ թաւարոց խնամապեառն իմիւնը ձեռք առաւ և ու բոյք բաշտօնեանեն իրենց պաշտօնին մէջ կը հասուած լուս լրագիրներ կը պատմեն որ նշն տեղը մէկն բայց չեւ հաշտուեցան թէրքչելոցի զորքն ու առաջ հանուր, եւ առ վերջինն ու պր. Անջլան Գալուա իւ եւրոպոր, որոնք երկրուն ժամանակէ վեր

Գիրքնանձու թագաւորը ինսամապետութիւնը
և այլ առնելու ասեն՝ հետեւեալ ցայտարարութիւնը
անեց։ Տօրդուկարգիք։ Ասուծց հաճոյ երեցա-
ր այսօր $11\frac{1}{2}$ ին իմ սիրելի ու մեծարդոյ ամսութիւն
ի փառաւորութեան զարպասը կոչ։ Խիստ ու մեծ
աս կորուստը, պին որ զիս եւ բորբ ազդն ալ արխ-
ու թեան ու ցացոց մէջ խոթեց։ Եւ օրսէ հետեւ առ
պարագաներու մէջ օրենքն ու սահմանադրութիւ-
նը պարտաւորութիւն կը դնեն իմ վրաս, անոր հա-
յուն անձն կ'առնեն աս թառաւորութեան խօս-

քես եկածին չոփ տնօնց հզգ տանելու և աղջին
սուսուր խորհելու : Անըդում միանց անցյա հաւա-
տաբանելին պահել Ցան Գևարոյ և Բագաւորին՝
իմ ամենասիրելի ու մձարեալ որդուս և անիկա
շաբահառ ըլլալուն ուկան կաավարսաթիւնն իրեն
յանձնել :

Վաճառքութեան կառավարութեան կողմէն հարածն
ելաւ որ ընդհանուր տերութեան մէջ ուղար բանաբա-
րաց և պղղութեան առանձի հարածնի շապասիզգ, ար-
դեն ամեն մարդ միշտ, ամենէն աղքատու ու ողորմելին
ու, իր ձեռքէն եկածին համեմատ ող զգեստ հա-
գած էր. մէկէն բորբ խանութեան ալ դոցաւցաւ
եւ ամեն կողմէ ոգախց ու միօւր կերպարաւեր մ' տ-
ուա. և նշգհանոր է յանեւ ու տրամաթիւնը, որով
շետեւ շանգուցեալն իր առ արևու թիւններուն ու
բարի հանդականաց համար ամենուն միքելի էր:

վիճեւ. իր քաղաքացին թշնամիներն ալ կը ոստն
իր վայ, որովհետեւ անոնք ոչ զինքը կը մեծարեին,
թագուհւացն մեռնելուն երկրորդ որը ծառենմիքի
իշխաննու իր խալի ուներ որն որ Հանգումիլը ջայր
է, զինքը տեսնելու գալով, շոգենաու նաւահան-
դիստ մասու առենին՝ զարդուրեի կերպով իմա-
ցն առ զցիք: Անեւ ազգաց նաւերուն վրայ ծփա-
ցող սգայ զրօշներն առ թեղամօթաց որոտումը,
նշագետ նաւեւ աշարքակիներէն ու զանգակառնե-
րէն հնչուած թեղիւնները ծանոցին անոնց որ ուշ
հասան իմին տուանանին Ծեմ հասանելուն Համբա-

Համան իրենց ողբականին հետ խօսակցելու համար՝
Խնչակ յայտնի է, Հանգուցեալ Մարիամ Բ.
թագուհին ջռն Փետրաց Դ. թագաւորին աղքին է,
որ որ 1826ին բորդուկարի թագաւորութիւնն իր
7 տարւան ազմին թող տաղով, ինը ինաւապետ
եղաւ։ Ապդու հին 1834ին սկսու առանձին թագա-
ւորել եւ նոյն ապին Կոյսդենարերի Օգտագործու-
թանին հետ կարգուեցաւ։ Ամիկայ թիշ մը հայրը
ժամանակակից, Երկրորդ անգամ կարգուեցաւ Փեր-
գինակառ Դամուրկ-Կոմմայի իշխանին հետ։ Առ ա-
մուսնեն ծնու 1837ին Հոկտեմբերի 16ին, ջռն գի-
տոց է։ Թագաւորութիւնը իշխանը, որն որ թէ պատ-
իր մօրը յաջորդեց, բայց տակաւին անշափահա-
ր ըլլով, ըստ օրինաց՝ հայրը խնամառեւ եղաւ և
իր որդուն անուանելը ողիսի կատարուել մնացիւ
1855։ Վշտն թէ արքայացուն իշխանը շատ հոն-
քարեղ է բորդուկեցերեն, ու աշխիերեն, անդ վիե-
րեն ու գերմաներեն կը խօսի ու կը գրէ եւ իրաւա-
աշեկ կրթուած ու աղեկ մեծցած է։ Ինականապետ
դեռ քաղաքական կողմանացութեան մը հակում
ցացուցած է։

ՕՄԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

— Օքքըս անուանէ Ես հմ Փաշաց ը թաղավիլ, որ
կազմած հեծեցը զնիքի մը հրամանաւոր անուա-
նուացաւ: Եսոր հմակառան անսենը Սամբդ Փաշա-
է: Աերշիշեալ հեծեցը գունդը, կ'ըսէ Աւազու-
ւահեւա, քրիստոնեաներէ պիտի կաղղուի ու կո-
նոնաւոր զօրաց Հետա պիտի միանաց: Եսուն Եղա-
նազգեանոր կառավարութիւնն որդէն հաստուած է:
Տառօտ Փաշացի զօրանոց ալ իրենց բնակութեան
տեղ որոշուած է: Երգեն սկսուծ են շատ մարդիկ
զրուելու և Եղանազգեան հայնելու: Բարձրագոյն
Դրան Հայաստանի եղող ամեն քրիստոնեան կ'ընդու-
նուի: Իսկ Երևանցի բանակեն ես գարձած փախու-
տականները չեն կրուոր ու գնդին մէջ մօնել: Ես
փախուտակուններն Խօնոցի մէջ կազմուող օտարոց
Ծիկներն երթալու հրաման պիտոր ընդունին, որ-
պէս զի Դրան հօն եռապէին, և առ նպատակու

Փաշաւ մը որոշած է, որն որ Խեհիւատար զբուխ և զայներան առարգրավեմիները պիտօք ընդունեն :
— Ժամանակ ու Կոնդականի մը կ'ըսէ թէ
Կայի միեւը կ'Անն պատերազմի պաշատեան լուր ըն-
գուներ է, որ կայսերական զօրքը, Խուսայ Շեմ-
քիմիլ (Անրույել) ամրոցին վկայ ըրած հինգ
յարձակունեւը վաներ է: Կոյնութեան ուսական շր-
ջնուու մը, որն որ 1500 զօրցա գունդ մը կը տա-
սէր, ու զելով նցին ամրոցը գնդակոծել, ամրո-
ցին մարտկոցներէն ողծափ վասուեցաւ, որ անկից
եւոքը իր մեքնան չէր կընար զործածել: Ասոր
համուր ոչ հսկը զանիկա մոյսի մը զարմելով, կոտր
կառոր ըրաւ, որով Ինչո՞ւ հոգիքն միայն 25ն աղա-
տւցան ու նիւ չոգենուով լաստոնյան պորիս տա-
րուհան :
— Հարձրսպատի: Քուաա Եֆէնտին՝ իրեւ կայ-
սերական գործակալ Խուսեր փաշային բանակը գնաց,
քաղաքական նիւթերու մէջ նցն զօրապիւտին խոր-
իքուականութիւնն ընկայու համար: Նոյն բանակէն ա-
մենեւին նոր լուր մը չկայ, բաց ի ոգտիկ պզտիկ
կոխաներէ՝ որ երբեմն յառաջապահ զօրցա մէջ
ենանաւ :

— Արեմի Եկեղեց Անդամական պատրիարքության կը
գրեն : Անցեալ Հիմակին օրը քիչ մասց քաջազնիս
Օսմանեան զօրոց ձեռքն եղած ամրոցներ կը գնդա-
կոծուեր : Գակացն աւատրիական հիմունական միջ-
նարդութեամբ մենց խնացուեցաւ : Պելիկանափ Փա-
շան, որն որ միանց ամուսնու ամրոցն հրամանաւաքն է,
Սերբիայի կառավարութեան բարդ բարաւագուց առաջ առաջ
ընդհանուր հիմունական ու անոր անձնիքներուն
նրանք ամբունք, որուց զեւ Սերբիայի մէջ իրենց պաշ-
ատու կը չպահեն, և ինուցու որ եթէ Խառաց Հիմ-
ունական երեք օրուան մէջ Սերբիայի կառավարու-
թեան հիմանեցած հաջողութիւնը չիկարել, ինչ
քաղաքն իրին ապատակ եւ տերագիտեան թշնա-
մունքան ընակութիւնը տուուի կը գնդակուե : Խ-
ևանը շահաց Փաշային խորհուրդը փրփռէ, բայց պա-
րագ եւաւ : Փաշային սրոշուած պրյանաւական կի-
րակի օրն էր, այսու ամենազնիւ նոյն օրը զեւ Առ-
աց հիմունակառավարության հոն էր եւ սովորութեան համայնքի՝
հիմունակառավարության վրայ Խոսի գրոշ բացած
էր : Կրիկուան զէմ ամրոցն մէջ եղած Տաճկե-
զըրը ըսրժման մէջ էին, և մեր ժամկ և ամ-
թշնամութեանց սկսելուն կը սպասէինք : Բայց նոյն
ամեն Աւատրիայի հիմունական ելաւ ձեպօվ ամրոցը
փաշային վեցաց ու իրեն խորհուրդ տուու որ քաղ-
քին բնոյէ, խոսանաւով որ երկրորդ օրը Խոռաց
հիմունակառավարության իշխանական կառավարու-
թեան հիմանեցած կազն ու Հաղորդութիւնը կը
կարէ և հիմունակառավարության նշանները կը վերցըն :
Առ կերպով թշնամութեանց սկիզբ չըրուեցաւ
Սերբիայի իշխանն աշխ որն որ Փաշային գոտուց եւ
առելիք բան մը բնել, չըր կըցած, անիցի գոտնուու-
առն Առ սիսոյի հիմունական գնաց եւ աղաւեց որ
Փաշային փափագուոց համացն գործէ, որուն
վրայ հիմունակառավարության զեւ կիշերը հաղորդութիւնը
կարեց եւ երկրորդ օրը Խամաց կրու:

ԵՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ՎՐԵՄՆԱԾՈՂԻ ԽԱՐԴԱՐԻ 10 : ԽԵՆ
ՄԵ ԼՐԵՔԻՆ ԱԿԱՐՔԵ ԿՐ ԳՐԵ : ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՌԱՎԱՐՈ-
ՒԹԵԱՆ ԱՆՑԵԱԿ ԱԽՋՅԱՆ 10ԲՆ ՀԱՌԱՆ ՀՐՁԱՐԵՐԱԿԱՅԻ՛,
որն որ 900,000 ԱՇԽԵՐԻՆ ԱՆԵԲ ԹՐԵՅԵԱ ԳՈՎՐԱ
ՀԱՆԵՐԸ Կ ԱՐՑԵՐԵԸ, ԱԽՋՅԱՆ ԵՐՍ ԱՌՈՎԱ ՈՐ ՆԵՐՆ ՀԿՄՐ-
Գ ԱՊՐՈՎԵԼԻՆ ԱՌ ՄԻՄԻ ԱՊՐԵԼ ՎԵՐԺԻՇԵԱԿ ՀՇՅԱՐԵՐԱ-
ԿԱՅԻՆ ՀՐՁԱՐԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵՆ. ԱԽՆՈՒ ԱԼ ԿՐ ՎԱԲՈՎԱՐԻՆ
որ ՆԵՐՆ ԱԽՎՈՎԵԼԻՇԵՐԻ 28ԵՆ ԱԽՋՅԱՆ ՀԵՎՈՎՈՒ-
ՔԱԲԱՐԲԱՆ Այսօք ՃԱՆՈՋ ՈՐ ԱՆ ՀԱՐԴԱՎՐՈՎԵԼԻՇԵՆՆ
ԱՐԴԵՆ ԱԽՋՅԱՆ ՕԳՈՎՈՎԱ ԱԽՋՅԱՆ Ակառ Է ԼԵ Այ-
օռութեև ալ գործան պուրա ՀՀԱՆՈՎԻՐ

— Երեսն զգք ժողվուր չափերը, զօրաց կը թումանեմ ու հրահանցնեմ իր կը յաջցնեն թէ Արդյան Խաչան, Մեծափառ Սուրբանին օգևական մարդ իրկելու շատ հոգ կը ամփ, նաև ձչիր պարտական եղածն աւելի ալ ։ Կոստանդնոսարքին երթաւու երկրորդ եգիպտական 10,000 ցոմակացն զրաց գունդը մատեր Ըլէքսանդրին պիտի նա-
արեւ : Աշխակու առ մատեր Կոստանդնոսարքին

25,000ի չափ կրտցան, լրան, զինուորական զգեստ
և պաշտ պիտի խրկուի:

— Եւս թէշտէի լուրջը կը պրէ որ Ասեփան
Պէյ, Տօդիպատի պատաքին գործոց պաշտօննեան,
ցորեան գործ հներեա թէ պատուաթեան առիթա-
պաշտօննեան համաւեցու և արդէն նցն պաշտօնարա-
նին առ աջնորդութիւնն արիշին յանձնուած է:
Սա փան Պէյին պէս քիչ պաշտօնառնենք ի կան-
եզիպատո, որոնք իրենց պաշտօնն անոր ուսու արդա-
րութեամբ: Ի գործ վճեն: Անոր համար իսկ պաշտօ-
նին համուիը՝ թէ Վահեիրե և թէ Ալեքսանդրիա-
եղող վաճառականաց անհաջոյ եղաւ, որովհետեւ
դժուարաւ կը զանուի իրեն ուսու և իրեն տեղ-
բռնելու պաշտօնատեր մը: Իր բուն շախորդը զեւ-
յացնեն չեւ: Բնեղն անչուշը և մած պիտանին մէջ տեղ-
մը ի ընդունենի: Բայց ի Ասեփան Պէյին, որն որ իր
ունդին քառորդն առենիք՝ հնաց կը հանգչեւ,
ուղերամազ բայց մաքսավետ Շերիմ Պէյին ալ-
պաշտօննեան մաս անուն եւած:

אַתָּה נָא שְׁמָךְ

Ի ԽԱՆԱՔԻ խմբագրին քարեկաններէն եւկը Մա-
դայշին Հենաստանի սպասարկութեան վրայ հե-
տաքրքական նաևնկ մը կը գրէ, որժ համառակ-
լով Ծեմեւեաց հու կը զննենք : Հենաստանի ապր-
տամութիւնն երեք տարի կայ որ Քուանիսի նա-
հանդին մէջ սկսաւ : Աս չի ժամանակնիրը շատ չէր
տարածուած, բայց ու տար ոյն սկզբէն մէծ գործ-
ունեւ թեամբ յառաջ երթալու սկսաւ : Կայ ժա-
մանակնիրը լեռնակողման բնակիչն իր թէ Ենուն
հիւս յանկորդ դէս ի գաշտացին երկիրներն արշա-
ւեցին ու իրենց գեղերը սասանի ստուարացան : Հա-
քէն ու գինեալ բազմութիւնը հեցիլ զի պէս Քառունկ-
քանի, Քիանկ-ոի, Հոնան ու Հումքեւ ու Հանդեւըն-
ողողեցին, իրենց ընթացքն մէջ կուռք, կրասուն,
նախարար (մանուարին), քարիմ ու թափնար մէկ-
անկ քշելով տանեղով ու խաւենափնդոր մէկնեկու-
մայ կործ անեղով : Առաջադրութիւն եղած մ'ելաւ, որ-
ուս մէ նոր կայսրը ըրիստոնեայ եղած ըլլոց, ու
Յանուա Քիուտունէն իր՝ Շահունի կայքուած
ըլլոց իրեն որ Հենաստանը մշարիթ Սասունց պաշ-
տօնին գարձնէնք : Իսպա Տիմակ յայտնի է որ ու-
ապրատիւութենէն ասսնկ քան մը յուսուց ամե-
նաւին պատճու չկայ : Համանական է որ Տիմակուանի
կայսեր ցեղը ինայ ու Ծեմեւաբար Բաւառացի ա-
ղջոնին ալ Ծիրուի, պողիշեաւ Տիմակն ան Հենու-
ցայ մէջ կրօնի հաստատուն Տիմ կամ Համարու

մի չերւաք : Կոր կապր (ապօռանիաց գլուխը) բռնասոյի կրօնը պատ ու հրայ կը հաղածէ , եւ զեմ կեցողներուն զրուխ կ'առէ . արդ ձենացիք թուառայի համար զրուխնին կրորել ապաւ , ամենի վնասութիւն չեն ցուցըներ : Քայլ թէ արքեաք նոր կայսեր կրօնը թափարաց կայսեր նուառոցի կրօնէն տեսի նախամեծար համարլու : Ե թէ ու , մեծ ինպիր է : Կոր խարեւան Աստուածաշունչը , Աւետարանն ու կուրանն պայմանակ եղանական մը իրարս . կը խառնէ բայր Եր կրօնական-քաղաքական յոցարարաց թիւաց ու հրատապակութեանց մէջ : Մարդ առ գրութիւնները միշ մը աչքը անցընելու ըլլա , անիշնապէս նոր օրէնազրին խալքութիւնը յոցնի կը տեսնէ : Օրինակի աղադաւ կը գրէ թէ նոր երեք անկամ մարմազ երկինք մերացու ու Նորուակի եւ առ Երեսունին շատ աղ կը խորհուրդները ու խոսնելունին բնշանութ բայր : Երբոր առ կրօնական որդութիւնները քաղաքական նորառակ մ'անին : Վարուանիւն թէ առ գլխաւարները զԹաթարները վուլնան կ'առցն եւ . իրենց վախճաննին համելու համոր առ հնարքը կը բանեցնեն : Մեկ հատուած միայն կոյ , կը կրկնեն անդուդուր , եւ ասոր զիւրու ու կրման համացընելու : Եացն կը սկսն հնաւեցընել թէ ուրեմն բայր կրտսոնց մը գուռուած այլանցակ պատկերներն ու բայր Խուառայի կուռքերը փայտի ու քարէ սատանանիր են իւ թութարք այս կոսց պաշտպաններն ու քառա գովներն այ մասի ու ոսկրով սատանաներ են : Երդ աստիք նորէն զժուկք խրկելու . համար՝ պէալ է որ , կը լսն , թաթարները թրէ անցընենք , եւ առ բանա ապօռանիոց ամեն առք կօխած երկինները կը կոտարուի ևսկ կ'որ համեր կը համացն որ վանակ ալ պէաք է այրել՝ զգուց բրինձն երելու համար , կամ հստարակ փայտի պէս իրենց բանակներուն պատեշներն ամբացընելու զործ ածել : Ահաւասիկ ասոնք են նոր կայսեր առած յուրագիրներուն համաւու իմաստներն ու իր արքանի անեներուն զործած գործերը :

ԱՐԵՐԻԿԱ

կղզիները՝ որոնց վրայ նաք միշտեւ հիմաց կը թագաւա-
ռակեր, Միաբանեայ նահանգաց հետ ողիտի միանուն
Ըստ վրայ Գաղղիսի և Նեղդեսի հետպատճենը
մէկունդ միաբանեցվ՝ գիր ոյ խաւրչըցն մալաւո-
րին, որուն մէջ առ բանի գէց սաստիկ բորչք կը բ-
նն։ Լսեցինք որ, կըսեն, քանի մը Ամերիկացիք
ձեր վեհագուութիւնը համազիշ կուղեն որ ձեր
վեհագուութիւնն հրատարիք եւ աս կղզիներուն
անկախութիւնը վերցնելով՝ զանոնք Միաբանեաց
նահանգաց հետ միացընեք։ Ասոր վրայ մէկդ խիստ
ոչըցուցանք եւ մաքի պարօպան սեպեցինք ձեր վեհա-
գուութեան միշտընել որ Գաղղիս և Անդրա
Անտուրիստան կղզիներուն հետ գոշինքնեւր զրած եւ,
եւ թէ 1813ին Եղած պաշտօնց առ աջին թէկու-
թիւնն ան էր՝ որ թագաւարութիւններ անկախու-
թեան միմայի մէջ պահէք։ Աւոտի Անտուրիստան
կղզիներն որիշ տէրութեան մը հետ կապիւր գոր-
ծը՝ բայր զաշանց դէմ ըլլալին զատ, պահուամաքնի
իրաւանց ալ հակառակ է, որովհետեւ ըստ իրաւա-
գիտաց թագուարը մը չկիրնար իր թագաւորութիւնը
հետ այցնել եւ ոչ իսկ աս վախճանաւ ուրիշ հետ
խօսակիցի, առանց իր ժողովրդենն հաւանաւթիւն
առնելու։ Վար համար կը բորչքենք եւ ոյն։ Նշյա-
լուղթն Ամերիկայի հիւպատան հազարդուելով, տ-
նիկաց առ տուանին զրաւածքավ մը կը քանաց ցա-
ցնել որ աս բան ոչ զաշանց եւ ոչ իրաւանց գէմ
է։ Եւ թէպէս, կըսէ, առ նիմիթին վրայ Միաբա-
նեալ նահանգաց կառավիրութեան կողմէն առաջ-
արկութիւն եղած է։ բայց թէ Ամերիկայի քաղա-
քացիք եւ թէ Անտուրիստիք մասորութեանը առ
բանի վրայ խորհած էն։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ Ք

ወደ ተጠቃሚ የታማ የመሆኑ በመጀመሪያ:

卷之三

ԱՐԵՎԱՏԻ, ու աերն արխաթիւն կը ծննդիր, Առ-
աւոծոց բազկաց զօրսաթիւնն անժի՞ր անհամաց զօրքը՝
փոշոց որին կը քրուէ, հրաբոր Մատապահունի կամ ու-
ղիսոր: Ասուն մեզ չես ըլլարի եւուն, զիմնալու
ինչ կայ: Պարզոց բանակը շատ հետօք էր: Ալո՞յն
Ներս հապաւ գեղը գտղով: Հոյ զօրաց կարդ գրու-
իր քիչ՝ բայց քաջ ու հոգելից զօրն երեք բանեց: Միջին
բաժնուց քաջութիք Առաջնի մարզպանին յան-
ձնեց, աշ թեր՝ բանակն ուղեղ մերցուոց Բարձը
Առաջնություն ունեա, ունոր բայ նիպականից զնեցով
զիտքին Արքանի, արդյան Առաջ Գնանին եւ զիտ-
ուունի պարագնին, առաջ մեկուն հեծելց մաշտերովը.
Հայո թէ եւը՝ Կերուհ Կամարականին ու ունոր Աշխա-
տ Հրահատ եղացաւերան իշխանութեան տակ ձգեց,
ունուու ուժական նիդրակից առաջ իր Աստի եպայ-
լու: Եօհ մեր իր բաժներին մեկուն զն քեն և անու-
գեցին հանուն աւ երեւ երես, եւ զՊատ Սրբականին իրեն
թէն թիկունք առած, բոլոր բանակին զգնելու պա-
տրուստ թիւն կը աւելաց: Աշխատ իր յայս ու աերն-
կայութիւնն Ասուն ծայ վրած էր, որն որ ուսուցի-
կութիւն քառութիւն ու բազմութիւն տալ: Եսորա-
ներն ապարագանին հակուստի, լինուուր որարկա-
նան զօրոց եւ արիշ շատ հումանացուու: Հայ իշխա-
նաց որ զեմ պիտի ու երեւ, հայրենեաց ու ազբին
մանելիներուն զեմ պիտի կո ու եւ, որով Ասուն ծայ
հաւատարիմ շըրտան փորձն ունեան ու պատրիք շատ
անուած զառած են:

պատուի կը կ'օգտիքն. իրենց թթվերն ալ փշոցած, ալ
գործ ամենը դիմու չը մասպած, անհետ և ազգ ը Եւն ու-
բազու կը Եր գործողը. ոյ որ նույն վեր կը հանեց վար
կ'իշխանէց՝ առաջի հարուտնն անփելու կը տուր
հազորներն ցու, զատէն մարդ զանգի իւն, մարդուն
թենէն այլպայմանէն ու գալունն իւն մարդունը
կը հետաձին. իրենց անուղղ մարդունը կը գործու-
ցաբն. Ասէնկ զԱրդիրածէն, Կարներածէն զԱռանց
գետաբն կարծ անել կը վախճակը. կարծ Էն թէ Երիշու-
րոց վրա կավախճակի կախ մի կ'ը բար: ԱԵրիշուրո-
ւու Կահանականէրուն զօրութիւններն ալ նուազ-
պան. բայց Կորիներուն ունեն տկարացած, ձերն իւն
կա. ու մահաբն բացան իւն մեջն որոց այլ է արձ ուց-
թիւննց պիտ փախու, ուստի Եւ Սահակ նորդն հաջ-
ուառ ու զըսպաւ:

Սաբակը տիմե զին պրոտերացը զզը ու ուժը տանել
Վայսի իր աջ թերեւն փախտ առն ու, թշնամից զու-
ողանուոց պիտից՝ զարհութելի ճայտից գուաց
այլն և անառ եցի, զիս ու թերեւն թշնամուց փոյ-
եւ ցուցար մե ակարծիքուն քու ոհնադին զօրու-
թիւնց:: Այս ուսամի զգութուննեն ու յանկար-
ծական բառացիւննեն ահազդի մեջ Տառն, իրեն
հայր ը բայց մուգա սահա ու անզօր ուզու պէս ուշ-
չեմ կիսու, վրաս մի վասակիք, պրոտերացնեց ուս-
պիսի առնե և ու թոշ կիսու բնել, : Եւ առնե Վայն-
իք կիւր խաչե նշանով մի կիցը զըզ՝ իր հուսարին
երիքարսի վազեց, նուողին ոզը զոս ազնուոց համա-
պէս սրբու բառական չեր, : Կահան անոր վաս յան-
հանուոց Կահաներ կը ցուցենք, նկատ միեն քաթարին
ու անկանուան թերեւն թշնամուց մայս, հետ հասու-
երին զարմանուի Եղաքը ալ, Կերուէ ու Հրահան
համարականներն եւ անիբեց ենոք սրբն, . . . : Ես
երեք գրուեցէի մարտիկերուու արութեան զարդերեւու
քաջութիւններն ու անհանաւու մարդ կիսու տեհա-
բուն զ պատուի կամ ընելու հաւա մարդն մեջ նկարիք-
ով, կիսու առաջարիւ թշնամուց ահազդին բազմու-

ո Հայոթնեց Համեր Պարսից դիմ կատիին իր պատիւ
շատ առելի մեծ զուտքիւթիւնն էր։ Հոգը իրենց նոր
հիմք օգնականները դիմացիվ ևս անմատ մէջ եղած քաջ
ու վաս դուն երբանապարգը զի արդ նշնորհակ, ապաւ-
ցնեա զարար ազգեցանի ին մէջ կարծես թէ իրենց
պատիւ անոր մէջ ըլլութիւնն էր, առաջ Տափն իրեն ան-
միջնորդ յազգի Երիամար մը ու զրախ ասդաւոր պարին,
որուցունչ Ապարա կրթին կենա անութիւն ասացաւ։ Ե.
ան գար հարեւի խոսնարգին մէջ մօնելու տակն իր Ե.
ուրիշ մը աշարժեն իրաւու զարթուեցն։ Տափն եցան
մատ Այսօք։ “Ո՞չ, իմ անինի բայերարա, ու ոք հօն Եր
եցեր, որուց ու աշրեն որսիութեան արյունինիներ
թէտիւթիւն նշեւերը բացաւ եւ վայերսէ հերթ աւ գրիւ-
իւթիւնը։ ասկան Ներսէ իրեն նշան բռու որ պատ-
րացնեան սկզի Եւ եւըր

Ա արդ լորումնագունդայս առ Ձեւ խիստ կը պատե-
րազմիք. Փափս որիսացիք Համբ մը պէտ յառաջ երթաւազք
զ ինչունց եկացը գետաբեր կը կարծանեմք. Կայն տառն
Ներքու հին ձայնը զիշեն եւս կամացը. «Ա արդ, զ ոչից
ովանիզագման թէ եւս օգնաթ եան զնուս փաթթա, առ
հայրաք ան նեղ մանուշ հայպակին ազնւուս.» Ա արդ
առ անց մասնելու ձին Տօրուկից եւ իր բնիկերնիրունի ու
բոլոր խորով մէկունց հան գնաց:

Եր, թէ ազ, ու ապիստիկի Եր, սակայն երբասառարդի պէտ
ու քաղաքականի կը կու ուշ: Օրոտերացմին բորբոքման
առևտն, յանդքնեցա գիշ Հօղ ողջ շատ յառաջ գնուց
Պարսկաց շաղանակի և գունդ մ' իրեն պիտոց եկեղեց
գրեթե է իր մելուց բայց հաւատքինները որերս եւ
ներկայ հարսածներով երիթ կը խօսասկեր, զայդ
վայրին: Այ պէտք աշ գլուխոց լուսվածներն ու
պատճեններն իր մշտինուոց ննջարանք բրիեր: թէ ոյ
Ապրդ Երանականացայն հրամանան ան բաց ու հողի-
լից ծերուանցին շահնթարձակ Երազաքի կամք ոգու-
թեան ցչաւու: Իրկայն առևտն պատերազմնացու ապրդ իրեն
անձ անոնք Եղող ծերուանին սպառելու համոր եւ վեր-
ջապես առ միայն կրցու լամազայնեւ որ անոր վեց
թշնամիներէն քանի մը թէ Եթէ հարսածներ իշներէն
ենեւ, առանց պիտք կու են վեռու առնեն ու ապր-
հաջ միա մն պէտք:

Պատուանցին սպասիկ կրաքի ու բայր Պարսիկները
քիչ մը լքուց, բայց մէկով կողմանէ այ տեղի հաս-
վեցաց. Կորեն խիստ ու գատօն կար. ոք միտու ։ Եթե-
ու չ պափարելավ այս մարտին վերջն սեւնել եւ ան-
ձամբ այ Ապրեաց արա թէինձնուըռն հանդիսանեա-
ր լաւ, վաղեց մն տեղի եկա և և ապրիկի պատուանցին
ամեն շատեր մն ու ունեն մասս ու և եամբ եւ սեւն-

շահեց շարժութեամբ ու դպրքը տնօսը լի է առաջ կը պատեմ ։ Շատանը արդ էն ին անձը ու միջնա փուլոյ անց մը եղած բանամիտերն ու ծովեկոծ էր. Հայր կրիմն զարութեան գեց կը կառեին. Ծննդան աց ահաղին դժվար անցը և պայման էր. Մահացաւ նկարի անձերն մը Հայր ու Պարուից գնդերը թշնամ էր. արեւան ըն մի մէջ՝ օգնութիւն առեւնուց ինքան պետք էր ու բախտան. առու Համար Հայր զարքը Ապրանց թերթ նոր օգնութիւնը բարտեան թշնամ ապահովեներով թնկունց ցաւը հուրցութեան կերպար. բայց . . . հի, բանկարձ . . . ծովը . . . ստուգի հազարան կը լինեմ Երկու զօրաց մէջն ու մասք. Հոգերն իրենց նոր եկած ձեւապառավետութիւնի հոգի եւ ցաւ սահացան. Պարտիկները Ապրանց պահեցելոք ու անելոց՝ յառաջ առաջ վեցը առնելու մէջին բազի բազի մը պաշտպանուած շարութակ յուսուց է երթար. բայց . . . հի, բանկարձ . . . ծովը . . . ստուգի հազարան մը սնուր զարքին իջաւ ու իր սակաւարեն երկու հակացից . . . Բնդուց զանչեց մէջ կողմնան ու բախտանի ինք, մէկայ կողմնան զարհութանը. Ապրանց մասքները, անդ ունեն մէկ անգ ամք սպառաւուց, դժբախտ պատահանին ահաղին Հայր ածէն խուլը կորուցուցած էր. “Ո՞հ, Առանածն զանչեց” երիխարեն վար հյուսի տակն, Կերտէ Երուանդաւինին կարծեց որ իր սիրելին հնդին վիւց: Ինք նորէն զօրաց քոշութեր տառա ու Երկու վայրկենին մէջ Պարտիկները փախչելու եւ ունձաւասպ ըլլարու սպառուեցան. և այս տակն մէջ կողմնան ինք, ուրիշ կողմնան մ’ալ Երեւերի Պարտի մը Ապրանց քայլ վայրկեցն. Հայր առաջ մէկն ինքան կուրքը եր բայց . . . Պարտիկն ամէն իր վայրկ մէկի հնաւուց. Ապրանց ապան ինքան ու իր սիրելին եւ ու սպառուեցան:

卷之三

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄԱԳՈՎԻՐՈՒԹՅՈՒՆ. 3

Ամերիկական 100 դրամագիր թուրք՝	որբ.	ֆիզ.	2 տիգ.
Ա հարաբեր 100 լրմ.ային թթորին՝	116½	"	½ "
Ա թթուրին՝ 300 թասին՝	114½	"	2 "
Ա պատճեն 1 գրամու արերգին՝	11.18	"	1 "
Համապատ 100 պրամագիր թաւեց՝	—	"	2 "
Ա արտագանձնութեանը՝	136	"	2 "
Ա թթուրին՝ 300 առաջարինական թթուր՝	114½	"	2 "
Ա պարզից 200 թթորին՝	135½	"	2 "
Ա թթորից թ. առ. Ա պայմ 120 ֆիզ.	115½	"	8 "
Ա թթուր Շաքար 28) 385-390 թթորութ	1	"	31 տր.